

FORNGUIDEN

**BEXELLS STENAR,
HALLAND**

○ ○ Publicerad i mars 2020.
Ansvarig utgivare: Mikael Jägerbrand.
Författare: Mikael Jägerbrand
○ ○ Mer info: www.fornguiden.se

STENAR MED BUDSKAP. Några av de hundratals inristade namnen och ordspråken som utgör Bexells talande stenar.

BEXELLS STENAR

**Mitt ute i skogen är
alla stora stenar och
klippor täckta med
inristade namn.**

**Det här är Bexells
talande stenar.**

Mitt ute i en vacker bokskog i Halland finns en av landets märkligaste sevärdheter.

På stora stenar och klippor jobbade stenhuggare år efter år med att hugga in tankvärda budskap och namn på berömda personer.

Framgångsrik.

Det här märkliga minnesmärket skapades av Alfred Bexell, född 1831, som redan som mycket ung

skapade ett framgångsrikt jordbruk genom att använda helt nya odlingsmetoder.

Det var efter att ha köpt godset Rolfstorp som han år 1883 började sitt projekt mitt ute i sin skog.

Han hyrde in stenhuggare som högg in 129 tänke- och ordspråk om allt från vänskap och religion till dygder och politik.

Dessutom finns det fler än 550 inristade namn på kända personer. Det är en galen mix av franska revolutionärer, uppfinningar, indianhövdingar, konstnärer, statsmän, vikingagudar, filosofer och författare. Vissa hämtades från antikens Grekland medan andra var dagsaktuella i nyheterna.

Det finns en del politik i både budskap och de namn som huggits in. Det

är inte så märkligt eftersom Bexell var en av landets ivrigaste förespråkare för allmän rösträtt. Han satt också under en tid i riksdagen.

Glömdes bort.

Man vet i dag inte hur många stenhuggare som var anställda för att skapa de många inskrifterna. Men man vet att Bexell brukade skriva ner namn eller texter på papperslappar. Han skickade sedan en dräng eller någon av sina döttrar till stenhuggarna ute i skogen.

Dessa arbetade på ackord och fick inte betalt per dag eller månad – utan fick betalt per bokstav. För varje bokstav fick stenhuggaren 22 öre. Det här var bra betalt och gav dem en årslön som var fyra gånger större än

en dräng.

De flesta texter är skapade med 6–12 cm stora bokstäver och varierar kraftigt i utseende beroende på stenhuggare. Två av dem är identifierade, Elof och A. Sund, tack vare anteckningar i bokföringen.

Efter Alfred Bexells död år 1900 föll de ”talande stenarna” i glömska.

När en barnfamilj år 1925 tillbringade en dag i skogen var de flesta täckta av moss. Ett av barnen såg dock några bokstäver.

I snart 100 år har man fortsatt att leta och man hittar än i dag nya namn och texter. Enligt bevarade dokument så finns det ca 80–100 inristade namn som är försvunna.

Mikael Jägerbrand
mikael@fornguiden.se

Så hittar du hit

Kör av E6 vid avfart 54. Ta väg 153 (österut) mot Rolfstorp. Kör 10 km. Efter Rolfstorp svänger du söderut mot Grimeton. Kör 2 km. Sväng österut mot golfbanan. Kör 4 km.

Fakta

Ligger: Grimeton, Halland.
GPS: 57.108999 12.511441

Historik

1831

Alfred Bexell föds i Harplinge som son till prosten Justus Gabriel Bexell.

1879

Bexell köper godset Torstorp.

1883

År 1883 anlitas den förste stenhuggaren, Elof, som under flera år ristar in olika sentenser i stenar och berg i skogarna kring berget Toppbjärs. Efter stenhuggarens död blir det ett uppehåll på flera år i ristandet.

1895

Stenhuggaren A. Sund anlitas och gör större delen av inristningarna. Han sysslar framför allt med att skapa 100-tals namn.

1900

Alfred Bexell avlider.

1925

De talande stenarna är bortglömda när några barn hittar bokstäverna "ANT" (elegANT) på kanten av en sten. Under flera sommarlov letar de sedan namn och ordspråk.

1995

Författaren Margareta Strömbom publicerar boken "Bexells talande stenar. Ett unikt kulturarv i Halland". Boken är ett resultat av flera års intervjuer och letande efter gömda ristningar.

2007

Toppbjär skyddas som naturreservat.

2010

Området rustas upp och man skapar bland annat 12 olika stigar för besökarna till de talande stenarna och den unika naturen.

FÖRSTA.

Den första stenen du träffar på när du går från parkeringen är den här.

Det här är en av få stenar som är nästan helt täckt av budskap.

Här står det bland annat "Bättre slinta med foten än med tungan", "Icke blott synas utan vara" och "Myran äfven har sin galla".

Spännande nog har sentenserna gjorts av olika stenhuggare.

JÄTTEN.

Precis bredvid vägen finns ett jättestensblock med tre sentenser, bland annat "Tala lite tala sant utgif lite betala kontakt".

Några meter in i skogen finns ytterligare fyra stenar med totalt fem sentenser.

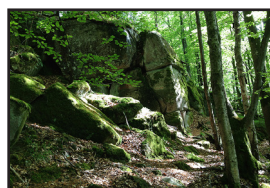
Här finns bland annat budskapet att: "De som hafva mycket öfverseende med sig sielfve hafva sällan öfverseende med andra".

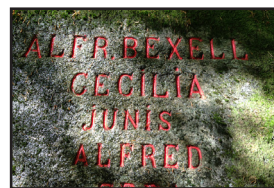
MINNESHALLEN.

Namnet på den här klippan är ingen slump. Det här är en minnesplats för 140 personer.

Av de många namnen som huggits in här dominerar olika kända personer från antiken Grekland och Rom. Här kan du bland annat se namnen Leonidas (krigarkung från Sparta), Herodotus (historiker), Homerus (författare), Caesar (romersk härskare), Darius (persisk härskare) och filosoferna Plato & Socrates.

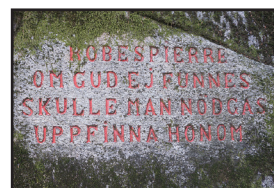
Klippan Minneshallen är täckt av mossa och ligger tröskt bland mängder av lummiga träd.

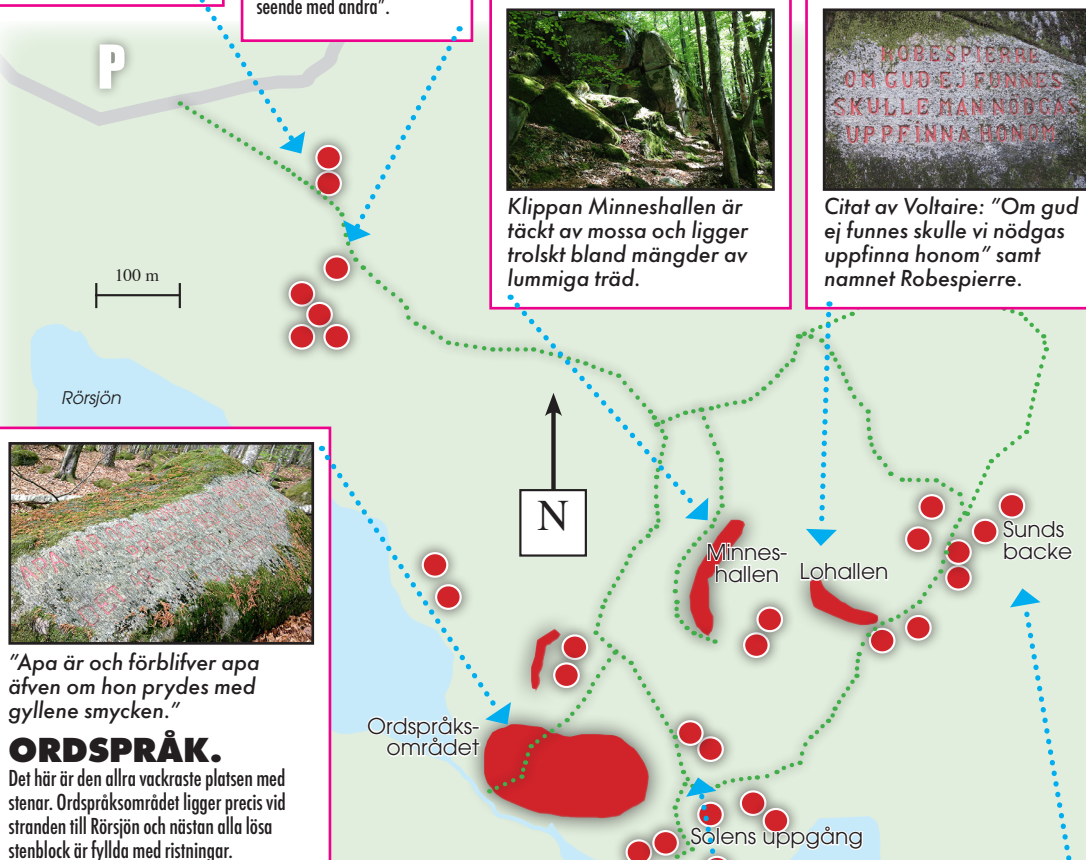
LOHALLEN.

Längs en brant bergvägg finns 101 namn inristade. Mest spännande är att här finns Alfred Bexells eget namn, tillsammans med hustrun Cecilia och deras sex barn.

Många av namnen här kommer från den franska revolutionen (Danton & Robespierre) men det finns även vetenskapsmän (Arago, Tycho Brahe & Flammarion), författare (H. K. Andersen, Auguste Blanche, Shakespear & Voltaire) och kompositörer (Liszt).

Citat av Voltaire: "Om gud ej finnes skulle vi nödgas uppfinna honom" samt namnet Robespierre.

"Apa är och förblifver apa äfven om hon prydes med gyllene smycken."

ORDSPRÅK.

Det här är den allra vackraste platsen med stenar. Ordspråksområdet ligger precis vid stranden till Rörstjärn och nästan alla lösa stensblock är fyllda med ristningar.

Här finns hela 90 texter, alla är olika typer av sentenser eller ordspråk. Bland annat:

- "Lättrogen blir ofta bedragen".
- "Den som jingenting wet kan icke tvifla om något".
- "När guldlet talar är all resonering fruktlös".
- "Hoppet är den olyckliges dagliga bröd".

Ordspråksområdet ligger vackert vid Rörstjärn.

En sten med namn på forskare och en general.

NAMN. Bredvid stigen finns flera stenar med namn. Bland annat vetenskapsmannen Berzelius och den sydamerikanske generalen Bolivar.

På slutningen till Grytsjön finns området som kallas Solens Uppgång. Här finns idel stenar med inristade namn, bland annat astronomen Kepler, guden Oden, forskaren Humboldt och författaren Victor Rydberg.

A. SUND.

Det lilla området Sunds backe är döpt efter den flitigaste stenhuggaren här i skogarna: Carl Alfredsson Sund (1855-1903).

Att det är Sund som skapat de här ristningarna är lätt att se eftersom hans signatur finns på en av stenarna, tillsammans med en hammare och en mejsel.

Alla de övriga namnen på den här stenen är franska revolutionärer. Varför han ville ha sånt sällskap är oklart.

